

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาของปัญหา

ในระบบภาษา สำนวนเทียบได้กับกลุ่มคำหรือประโยค หากผู้เรียนภาษาไม่รู้ความหมายของ สำนวนนั้น ๆ ก็ไม่อาจเข้าใจเนื้อหาที่ต้องการสื่อได้ ดังนั้นการศึกษาสำนวนเท่ากับเป็นการขยาย ขอบเขตความเข้าใจภาษาให้กว้างขวางยิ่งขึ้น การศึกษาสำนวนจีนแต่เดิม บ้างก็วิจัยในขอบเขตกว้าง ไม่เจาะจงวิจัยความเปรียบหรือความหมายในแง่ใดแง่หนึ่ง เช่น สำนวนจีนและสำนวนไทย:การศึกษา เปรียบเทียบ (ฉิน หยงหลิน, 2526) หรือ การเปรียบเทียบภาษิต-คำพังเพยจีนกับสำนวนภาษิตไทย (กรรณิการ์ โกวิทกุล, 2544) บ้างก็ยึดความเปรียบเป็นหลัก โดยวิจัยเรื่องความหมายที่สื่อจากความ เปรียบนั้น ๆ เช่น การศึกษาเปรียบเทียบสำนวนที่มีตัวเลขในภาษาจีนและภาษาไทย (ชญญพร ปริญญาวุฒิชัย, 2543) การศึกษาเปรียบเทียบสำนวนจีนที่มีคำว่า “xin” กับสำนวนไทยที่มีความหมาย ตรงกัน (สุมาลี ศรีปานเงิน, 2543) สำนวนจีนและสำนวนไทยที่มีคำเกี่ยวกับสัตว์:การศึกษา เปรียบเทียบ (พิริยา สุรขจร, 2544) หรือ การศึกษาเปรียบเทียบสำนวนจีนกับสำนวนไทยที่มีคำบอก อวัยวะ“ตา” (วรรณิศา ถึงแสง, 2545) ที่มุ่งวิจัยความหมายโดยนัยของคำบอกอวัยวะ “ตา” ได้แก่ ความหมายเกี่ยวกับการแสดงความรู้สึก นิสัย วิสัยทัศน์ ความนึกคิด อารมณ์ เป็นต้น

การศึกษาในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นการวิจัยในมุมกลับ กล่าวคือ เป็นการโยงความหมายเข้า กับความเปรียบ โดยยึดความหมายของสำนวนเป็นหลัก มีเนื้อหาครอบคลุมขอบเขตความหมาย เรื่องการพูดแต่เพียงอย่างเดียว มุ่งวิเคราะห์ความเปรียบต่างๆ ที่สื่อถึงการพูด นับว่าเป็นการสร้าง องค์ความรู้ใหม่ในการศึกษาเปรียบเทียบสำนวนจีนกับสำนวนไทย

1.2 วัตถุประสงค์ในการวิจัย

เพื่อศึกษาสำนวนจีนกับสำนวนไทยที่สื่อความหมายเรื่องการพูด โดยใช้กลวิธีเปรียบเทียบ

1.3 สมมติฐานการวิจัย

สำนวนจีนและสำนวนไทยที่สื่อความหมายเรื่องการพูดซึ่งมีความหมายตรงกันส่วนใหญ่ใช้ ความเปรียบเหมือนกันหรือคล้ายคลึงกัน

1.4 คำถามในการวิจัย

- 1) ความเปรียบใดบ้างที่สื่อถึงการพูด
- 2) ความเปรียบที่สื่อถึงการพูดใดบ้างที่ปรากฏทั้งในสำนวนจีนและในสำนวนไทย
- 3) ความเปรียบที่สื่อถึงการพูดใดบ้างที่ปรากฏเฉพาะในสำนวนจีนหรือในสำนวนไทยโดยไม่ ปรากฏในอีกภาษาหนึ่ง

4) ตำราที่ศึกษาสะท้อนภาพความแตกต่างทางวัฒนธรรมอย่างไร

1.5 ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย

ข้อมูลต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมและนำมาศึกษาแบ่งเป็น 3 ประเภท ดังนี้

- 1) งานวิจัยที่เกี่ยวกับสำนวนในภาษาจีน
- 2) ตำราจีนที่ศึกษาส่วนใหญ่ได้จากพจนานุกรมสำนวนจีน Hànyǔ Chéngyǔ Dà Cídiǎn ของ Zhū Zǔyán (1982) และพจนานุกรมอธิบายที่มาและความหมายของสำนวนจีน Hànyǔ Chéngyǔ Kǎoshì Cídiǎn ของ Liú Jiéxiū (1995)
- 3) สำนวนไทยที่ศึกษาส่วนใหญ่ได้จากหนังสือ สำนวนไทย ของกาญจนาศันธุ์ (2538) และภานิต คำพิงเหย สำนวนไทยประเภทต่าง ๆ ในพจนานุกรมลัทธิราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2534 (2534)

1.6 ขอบเขตของการวิจัย

- 1) ศึกษาเฉพาะสำนวนจีนและสำนวนไทยที่สื่อความหมายเรื่องการพูด โดยใช้กลวิธีเปรียบเทียบ
- 2) สำนวนจีนที่ศึกษาไม่จำกัดจำนวนพยางค์

1.7 วิธีการนำเสนอ

ตัวอย่างคำ สำนวนและประโยคที่เป็นส่วนของภาษาจีนในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เขียนด้วยตัวอักษรจีน โดยให้คำอ่านสัทอักษรประกอบ จากนั้นจะให้คำแปลภาษาไทยในเครื่องหมายอัญประกาศตามลำดับ

1.8 วิธีดำเนินการค้นคว้าและวิจัย

- 1) สืบค้นหนังสือ วิทยานิพนธ์ และงานวิจัยที่เป็นภาษาจีนและภาษาไทย เพื่อพิจารณาว่ามีหนังสือหรืองานวิจัยเล่มใดที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย
- 2) รวบรวมสำนวนที่มีความหมายสื่อถึงการพูดในภาษาจีนและภาษาไทยที่มีความหมายตรงกันหรือคล้ายคลึงกัน โดยบันทึกลงในบัตรคำ
- 3) นำสำนวนที่รวบรวมมาวิเคราะห์เปรียบเทียบ
- 4) สรุปและเสนอผลการวิจัยในรูปแบบพรรณนาวิเคราะห์

1.9 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

- 1) ชี้ให้เห็นความคล้ายคลึงและความแตกต่างทางพื้นฐานวัฒนธรรมจีนและไทย โดยวิจัยผ่านสำนวนที่สื่อความหมายเรื่องการพูด
- 2) เอื้อประโยชน์ต่อการเรียนการสอนภาษาจีนและภาษาไทย รวมทั้งมีส่วนช่วยเสริมการ

แปลภาษาจีนและภาษาไทยให้เข้าใจดีขึ้น

3) เป็นแนวทางในการศึกษาสำนวนจีนและสำนวนไทยในแง่มุมอื่นๆ ต่อไป

1.10 ระบบสัทอักษรที่ใช้ในวิทยานิพนธ์

งานวิจัยนี้ได้ถอดเสียงตัวอักษรจีนด้วยระบบ Hànyǔ Pīnyīn ซึ่งเป็นระบบที่ใช้เป็นทางการในประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ดังนี้ (ประพิณ มโนมัยวิบูลย์, 2541)

สัทอักษรแทนเสียงพยัญชนะ 24 เสียง

b (ป)	p (ผ,พ)	m (ม)	f (ฝ,ฟ)
d (ต)	t (ถ,ท)	n (น)	l (ล)
g (ก)	k (ข,ค)	h (ห)	
j (จ)	c (ฉ,ช)	x (ส,ซ)	
z (จ)	c (ฉ,ช)	s ¹ (ส,ซ)	
zh (จ)	ch (ฉ,ช)	sh (ส,ซ)	r ² (ย+ร)
ng (ง)	y (ย)	w ³ (ว)	

สัทอักษรแทนเสียงสระ 25 เสียง

1) สัทอักษรแทนเสียงสระเดี่ยว 9 เสียง

a (อา)	o (อัว+โอะ)	e (เออ)
i ⁴ (อี/อิ, อี้)	u (อู)	ü ⁵ (อู+อี)
er (เออร์)	ê ⁶ (เอะ)	

2) สัทอักษรแทนเสียงสระผสม 16 เสียง

ai (ไอ, อาย)	ei (เอ+อี)	ao (เอา, อาว)	ou (โอ+อู)
ia (อี+อา)	ie (อี+เอะ)	io ⁷ (อี+โอ)	ua (อัว+อา)

¹ เสียง z, c, s เวลาออกเสียงลิ้นแตะด้านหลังฟัน

² เสียง zh, ch, sh, r เวลาออกเสียงลิ้นกระดกแตะเพดานปาก

³ เสียงพยัญชนะ ng ใช้เป็นพยัญชนะสะกดเท่านั้น เสียงพยัญชนะ y เป็นเสียงพยัญชนะกึ่งสระ นำหน้าเสียงสระ i และ ü เมื่อไม่มีเสียงพยัญชนะต้น เสียงพยัญชนะ w เป็นเสียงพยัญชนะกึ่งสระเช่นกัน นำหน้าเสียงสระ u เมื่อไม่มีเสียงพยัญชนะต้น

⁴ หากไม่มีพยัญชนะสะกดเทียบได้กับเสียง อี หากมีพยัญชนะสะกดเทียบได้กับเสียง อี หากปรากฏหลังพยัญชนะ z, c, s, zh, ch, sh, r เทียบได้กับเสียง อี้

⁵ ปรากฏร่วมเฉพาะกับเสียงพยัญชนะต้น n, l, j, q, x, y หากตามท้ายพยัญชนะ j, q, x, y เขียนละเครื่องหมาย ˊ ใช้แต่รูป u

⁶ ใช้ร่วมกับเสียงสระ i และ ü เป็นเสียงสระผสม ie และ üe โดยเขียนละเครื่องหมาย ˊ ใช้แต่รูป e

⁷ ปรากฏร่วมเฉพาะกับเสียงพยัญชนะสะกด ng เท่านั้น

uo (อัว+โอ) ue¹ (อู+เออ) üa (อู+อี+อา) üe (อู+อี+เอะ)
iao (อี+อา+โอ) iou² (อี+โอ+อู) uai (อู+อา+อี) uei³ (อู+เอ+อี)

เครื่องหมายแทนเสียงวรรณยุกต์ 4 เสียง

- ˉ เสียงหนึ่ง (ออกเสียงคล้ายเสียงตรีในภาษาไทย)
- ˊ เสียงสอง (ออกเสียงใกล้เคียงเสียงจัตวาในภาษาไทย)
- ˇ เสียงสาม (ออกเสียงต่ำในตอนแรกแล้วผันเป็นเสียงสูงในตอนท้าย)
- ˋ เสียงสี่ (ออกเสียงใกล้เคียงเสียงโทในภาษาไทย)

การแสดงเสียงวรรณยุกต์ในระบบถอดเสียงภาษาจีนกลางต้องเขียนเครื่องหมายแทนเสียงวรรณยุกต์ไว้เหนือรูปสระ หากสระนั้นเป็นสระผสมให้เขียนเครื่องหมายแทนเสียงวรรณยุกต์ไว้เหนือรูปสระที่เป็นสระหลัก กล่าวคือ รูปสระที่ออกเสียงยาวกว่าอีกเสียง

¹ หากปรากฏร่วมกับเสียงพยัญชนะสะกด n และมีเสียงพยัญชนะต้นอื่นอยู่ด้วย กำหนดให้เขียนเป็น un หากไม่มีเสียงพยัญชนะต้น กำหนดให้เขียนเป็น wen

² หากปรากฏร่วมกับเสียงพยัญชนะอื่น กำหนดให้เขียนเป็น iu

³ หากปรากฏร่วมกับเสียงพยัญชนะอื่น กำหนดให้เขียนเป็น ui